

Een volgende stap
NVAO Jaarverslag 2014

Juni 2015

Een volgende stap

Zowel in Nederland als in Vlaanderen wordt gediscussieerd over een volgende stap in de verdere evolutie van het accreditatiestelsel. De begrippen “vertrouwen” en “lastenvermindering” spelen daarbij een grote rol. In Vlaanderen kwam dit in 2014 tot uiting in het zetten van de volgende stap in het accreditatiestelsel na het aantreden van de regering Bourgeois. De Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits stelde een *taskforce* in met vertegenwoordigers van universiteiten, hogescholen, studenten, VLUHR-KZ en de NVAO om een voorstel te ontwikkelen over de herziening van het stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie in het hoger onderwijs. Op deze wijze kwam zij tegemoet aan de wens van de Vlaamse universiteiten en hogescholen om te komen tot vereenvoudiging van het systeem en de overgang naar een meer geïntegreerd systeem van externe kwaliteitszorg in te zetten.

Het nieuwe Vlaamse accreditatiestelsel gaat uit van vertrouwen en verstrekt de instelling meer autonomie op het gebied van kwaliteitszorg door de instelling zich door de instellingsreview op instellingsniveau te laten verantwoorden. De opleidingsaccreditaties zijn intussen opgeschort. Op korte termijn bereiden de instellingen de overgang naar de instellingsaccreditatie voor door pilots op te zetten die de NVAO via een bijkomende *trail* bij de instellingsreview zal laten beoordelen aan de hand van een nieuwe Kwaliteitscode. Instellingen die de bijkomende beoordeling ondergaan, worden vrijgesteld van opleidingsaccreditaties. De opleidingsvisitaties blijven bestaan voor nieuwe opleidingen, opleidingen in herstel, internationale samenwerkingen en instellingen die geen pilots opzetten.

De NVAO heeft veel aandacht besteed aan het opzetten van het nieuwe Vlaamse stelsel en het ontwikkelen van de kaders en de nieuwe Kwaliteitscode. De aanpassingen aan het stelsel, de Kaders en de Kwaliteitscode zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering en worden in 2015 in het Vlaams Parlement besproken.

In Nederland vormden de wetten "Kwaliteit in verscheidenheid" en "Versterking kwaliteitswaarborgen"; de evaluatie van het accreditatiestelsel van de NVAO zelf en onderzoeken door het Rekenhof en de Algemene Rekenkamer en de Inspectie van het Onderwijs, voor de NVAO aanleiding om in het verslagjaar de beoordelingskaders te herzien en deze aanpassingen met haar stakeholders te bespreken. Er is substantieel geschrapd in de verplichte documentatie bij de beoordeling van opleidingen, het aantal te beoordelen standaarden bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling is teruggebracht, evenals de omvang van de kritische reflectie van opleidingen en de duur van het bezoek bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling is gehalveerd. De nieuwe beoordelingskaders werden van kracht op 19 december 2014.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Jet Bussemaker, verzocht in 2014 de Nederlandse stuurgroep "Accreditatiestelsel 3.0" een advies te schrijven over de ontwikkeling van het accreditatiestelsel ten behoeve van haar Strategische Agenda voor het hoger onderwijs die na de zomer van 2015 wordt verwacht. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de VSNU, Vereniging Hogescholen, NRTO, LSVb, ISO, de Inspectie van het Onderwijs en de NVAO. Haar advies over de evolutie van het stelsel is begin 2015 gereed.

De ontwikkelingen brengen de NVAO ertoe in beide regio's het stelsel te laten samengaan met een vermindering van de lasten en een verdere differentiatie van het instrumentarium.

Intern heeft de NVAO zich het afgelopen jaar onder meer gericht op het verkorten van de behandeltermijnen door slanke procedures te hanteren; de kwaliteit van het interne beoordelingsproces te versterken en de Nederlandse clusterbeoordelingen te ondersteunen door in samenspraak met de koepelorganisaties van hogescholen en universiteiten visitatiegroepen vast te stellen, met een bijpassend visitatierooster. De clusters stellen de NVAO in staat de consistentie te vergroten en vergelijkende analyses te ontwikkelen.

De NVAO wil het komende jaar het vertrouwen in en het draagvlak voor het accreditatiestelsel verder versterken. Het principe van “gegrond vertrouwen” wil zij verder invullen met de inzet van een flexibeler instrumentarium. Zij onderneemt acties voor het verder vergroten van de consistentie van de oordelen en de toegankelijkheid van de rapportages, het versterken van de kwaliteitscultuur in het hoger onderwijs en het verbreden van het perspectief door internationalisering waarbij zij de meerwaarde van de Nederlands-Vlaamse en internationale samenwerking benut. Het voorliggende jaarverslag bevat een weerslag van haar activiteiten in 2014.

Anne Flierman, voorzitter
Ann Demeulemeester, vicevoorzitter

Inhoud

	Pag.
Resultaten	5
• Beoordelen en borgen	5
• Bevorderen kwaliteitscultuur	10
• Internationaal perspectief	11
• Overige activiteiten	12
Samenwerking met stakeholders	14
Organisatie	15
• Bestuur en Adviesraad NVAO	15
• Organisatie	16
• Financiën	18
Samengevatte jaarrekening	20
• Balans	20
• Staat van baten en lasten over 2014	22
• Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	23
• Toelichting op de staat van baten en lasten	24
• Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	32
Lijst van begrippen en afkortingen	33
NVAO	34

Resultaten

De NVAO beoordeelt en borgt de kwaliteit van het hoger onderwijs en bevordert de kwaliteitscultuur binnen het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs.

Beoordelen en borgen

Op het gebied van beoordeling en borging was het jaar 2014 voor de NVAO een “topjaar”, waarin in totaal ruim 800 Nederlandse en Vlaamse aanvragen zijn behandeld (zie tabel 1).

Tabel 1: Totaal afgehandelde aanvragen Nederland en Vlaanderen per 31-12-2014

	Eindtotaal	Nederland			Vlaanderen	
		Bestaande		Nieuwe	Bestaande	Nieuwe
		opleidingen	Instellings	opleidingen	opleidingen	opleidingen
		(accreditatie)	toets	(TNO)	(accreditatie)	(TNO)
2014	807	646 ¹	15	60	74	12
2013	801	515	24	50	206	6
2012	578	339	5	55	166	13

Bestaande opleidingen (Nederland en Vlaanderen)

In 2014 behandelde de NVAO voor Nederland 646 accreditatieaanvragen voor bestaande opleidingen (zie tabel 2). Dit is ruim 100 meer dan in het jaar daarvoor (515). De NVAO heeft alle aanvragen binnen het jaar kunnen afhandelen. Van de bestaande opleidingen is in 2014 ruim 10 procent als “goed” of “excellent” beoordeeld. Circa acht procent van de bestaande opleidingen (52) ontving een voorwaardelijke accreditatie (herstelperiode).

De kwaliteitsslag in het Nederlands hoger beroepsonderwijs (hbo) zet door. In 2014 werden in het hbo minder herstelperiodes toegekend (15 of circa 6 procent) dan in het jaar daarvoor (20 of circa 11 procent) (zie tabel 2). De voorwaardelijke accreditatie stimuleert veel hogescholen en universiteiten overigens om de gesignaleerde problemen bij een opleiding voortvarend aan te pakken. De opleidingen die een verbetertraject zijn ingegaan, komen er over het algemeen goed uit. Sommigen behalen bij de herbeoordeling de waardering “goed” in plaats van een voldoende.

In juni 2014 publiceerde de NVAO voor het eerst de resultaten van de accreditatieronde in het cluster Geesteswetenschappen. Van de 212 universitaire bachelor- en masteropleidingen die opnieuw moesten worden geaccrediteerd, bleken er 26 onvoldoende. De NVAO heeft deze opleidingen een herstelperiode van maximaal twee jaar toegekend. De NVAO verwacht dat de komende jaren ook in andere sectoren een kwaliteitsslag wordt gemaakt.

¹ Incl. 12 research masters

Tabel 2: Totaal afgehandelde accreditatieaanvragen Nederland per 31-12-2014

2014	Eind-totaal	Voldoende	Goed	Excellent	Herstel-periode	Aanvraag ingetrokken
wo						
Bekostigd	387	311	37	1	36	2
Privaat	2	1	-	-	1	-
Totaal wo	389	312	37	1	37	2
hbo						
Bekostigd	234	192	22	6	12	2
Privaat	23	17	2	-	3	1
Totaal hbo	257	209	24	6	15	3
Totaal 2014	646	521	61	7	52	5

In Vlaanderen daalde de accreditatieaanvragen voor bestaande opleidingen van 206 in 2013 naar 74 in 2014 (zie tabel 3). Dit komt omdat in het afgelopen jaar die opleidingen opnieuw moest worden geaccrediteerd die acht jaar geleden als eersten zijn beoordeeld in het kader van het accreditatiestelsel en het stelsel kwam destijds in 2005 relatief traag op gang. De zeven besluiten met een beperkte accreditatieduur betroffen onder meer de masters in de specialistische geneeskunde en twee bacheloropleidingen journalistiek.

Tabel 3: Totaal afgehandelde accreditatieaanvragen Vlaanderen per 31-12-2014

2014	Eindtotaal	Positief	Beperkte geldigheidsduur
academisch			
Ambtshalve geregistreerde instelling	46	42	4
Geregistreerde instelling	7	6	1
Totaal academisch	53	48	5
professioneel			
Ambtshalve geregistreerde instelling	20	18	2
Geregistreerde instelling	1	1	-
Totaal professioneel	21	19	2
Totaal 2014	74	67	7

Nieuwe opleidingen (Nederland en Vlaanderen)

Voor wat betreft de Nederlandse aanvragen voor nieuwe opleidingen valt op dat de helft van de aanvragen positief wordt beoordeeld en de andere helft nog over onvoldoende kwaliteit beschikt (zie tabel 4). De aanvragen dienen aan nadere voorwaarden te voldoen of worden door de instellingen ingetrokken.

Tabel 4: Totaal afgehandelde aanvragen toets nieuwe opleiding Nederland per 31-12-2014

2014	Eind-totaal	Positief	Positief onder vw	Aan vw voldaan	Niet aan vw voldaan	Aanvraag ingetrokken
wo						
Bekostigd	21	11	2	2	-	6
Privaat	3	-	1	1	-	1
Totaal wo	24	11	3	3	-	7
hbo						
Bekostigd	9	6	1	2	-	-
Privaat	27	7	4	6	1	9
Totaal hbo	36	13	5	8	1	9
Totaal 2014	60	24	8	11	1	16

Het aantal nieuwe Vlaamse opleidingen nam toe als gevolg van een groot aantal positieve besluiten macrodoelmatigheid. Wat betreft de nieuwe aanvragen zijn in 2014 in vergelijking met het jaar daarvoor twee maal zoveel aanvragen ingediend (2014: 12; 2013: 6) (zie tabel 5). Dit komt omdat de vorige regering in het verslagjaar veel positieve besluiten macrodoelmatigheid heeft genomen en er dus meer accreditaties konden worden aangevraagd. Ook drie ingetrokken aanvragen zijn inmiddels heringediend en positief besloten.

In Vlaanderen worden weinig nieuwe opleidingen aangeboden. De breedte van de opleidingen laten profileren toe tussen de instellingen. Daarnaast mogen op grond van een decretale wijziging geen nieuwe afstudeerrichtingen binnen bestaande opleidingen worden toegevoegd.

Tabel 5: Totaal afgehandelde aanvragen toets nieuwe opleiding Vlaanderen per 31-12-2014

2014	Eindtotaal	Positief	Aanvraag ingetrokken
academisch			
Ambtshalve geregistreerde instelling	3	2	1
Geregistreerde instelling	1	1	
Totaal academisch	4	3	1
professioneel			
Ambtshalve geregistreerde instelling	8	6	2
Geregistreerde instelling	-	-	-
Totaal professioneel	8	6	2
Totaal 2014	12	9	3

Instellingstoets kwaliteitszorg (Nederland)

De overgangsfase voor de Nederlandse instellingstoets kwaliteitszorg kon met de laatste 15 aanvragen in 2014 worden afgerond (zie tabel 6). Van de 42 instellingen die zich in totaal voor een instellingstoets hebben aangemeld, hebben 8 zich om verschillende redenen teruggetrokken. Van de resterende 34 instellingen heeft de NVAO 24 maal direct een positief besluit kunnen nemen. Tien instellingen moesten aan een aantal voorwaarden voldoen en dat is vijf van hen intussen gelukt. Daarmee beschikten eind vorig jaar 29 Nederlandse hogeronderwijsinstellingen over een positieve instellingstoets en waren vijf instellingen nog bezig om aan de gestelde voorwaarden te voldoen.

Instellingsreview (Vlaanderen)

In Vlaanderen is de instellingreview verplicht voor alle ambtshalve geregistreerde instellingen (de geregistreerde instellingen zijn vrijgesteld van deze verplichting). De voorbereiding is in 2014 in volle gang gezet, maar de reviews zelf starten tegen het jaar 2016.

Tabel 6: Totaal afgehandelde aanvragen instellingstoets kwaliteitszorg Nederland per 31-12-2014

2014	Eindtotaal	Positief	Positief onder vw	Positief na vw/intrekking	Ingetrokken
wo					
Bekostigd	4	2	1	1	-
Privaat	1	-	1	-	-
Totaal wo	5	2	2	1	-
hbo					
Bekostigd	9	3	2	3	1
Privaat	1	1	-	-	-
Totaal hbo	10	4	2	3	1
Totaal 2014	15	6	4	4	1

HBO5 (Vlaanderen)

HBO5, het hoger beroepsonderwijs op niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur, bestaat uit beroepsgerichte opleidingen, zoals de vierde graad verpleegkunde, die niet rechtstreeks leiden tot een graad van bachelor of master. HBO5-opleidingen kennen 90 tot 120 studiepunten en leiden tot een graaatsdiploma.

De NVAO participeerde in maart 2014 tijdens de informatiesessie van het Departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen in Brussel over de praktische invoering van HBO5. Eind 2014 werden de eerste aanvragen ontvangen.

Wijzigen studieomvang (Vlaanderen)

Hogescholen en universiteiten kunnen bij de Vlaamse Regering een aanvraag indienen voor het wijzigen van de studieomvang van bepaalde bestaande (master)opleidingen. De NVAO adviseert de Vlaamse Regering of de ingediende aanvragen beantwoorden aan de criteria die zijn geformuleerd in het decreet. In 2014 heeft de NVAO acht aanvragen tot wijziging studieomvang afgehandeld, waarvan drie positief zijn geadviseerd.

Bijzondere (kwaliteits)kenmerken (Nederland en Vlaanderen)

De NVAO kende in 2014 een bijzonder kenmerk toe aan 25 Nederlandse opleidingen. De Vlaamse opleidingen vroegen in het verslagjaar geen bijzonder kwaliteitskenmerk aan. De laatste jaren is een tendens ontstaan om een bijzonder (kwaliteits)kenmerk aan te vragen dat in kaders of wetgeving is vastgelegd, in casu de kenmerken "duurzaamheid", "internationalisering", "kleinschalig en intensief onderwijs" en "ondernemen".

Wanneer het door de NVAO gecoördineerde pilotproject CeQulnt (Certificate for Quality of Internationalisation) volgend jaar is afgerond (zie pagina 12), zal een positieve beoordeling voor het bijzonder (kwaliteits)kenmerk “internationalisering” kunnen leiden tot een Europees certificaat.

De NVAO kende in 2014 diverse bijzondere (kwaliteits)kenmerken toe:

- “duurzaamheid/duurzaam hoger onderwijs” aan twee opleidingen;
- internationalisering aan acht opleidingen, waarvan eenmaal met de waardering “excellent” en vijfmaal met de score “goed”;
- "ondernemen" aan twee Nederlandse opleidingen;
- over tien aanvragen “kleinschalig en intensief onderwijs” verstrekte de NVAO een positief advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Bevorderen kwaliteitscultuur

Bij de herziening van het Vlaamse accreditatiestelsel vormde het begrip “kwaliteitscultuur” een van de leidende ontwerpprincipes om te komen tot vernieuwing in het door de *task force* aan de regering Bourgeois voorgelegde advies.

In 2014 heeft de NVAO in samenwerking met het Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen (LOCO) een kenniscocreatieproject uitgevoerd om de bij de hbo-bacheloropleidingen Communicatie betrokken docenten, studenten, opleidingsmanagers en kwaliteitszorgmedewerkers de gelegenheid te bieden samen met de vertegenwoordigers van de beroepspraktijk verdere stappen te zetten in het optimaliseren van de kwaliteitscultuur binnen de eigen opleidingen. Na een gezamenlijke bijeenkomst heeft NVAO-voorzitter Anne Flierman in november tijdens het jaarcongres van LOCO bij Fontys Eindhoven de publicatie *Kenniscocreatie kwaliteitscultuur HBO-bachelors Communicatie* uitgereikt. De publicatie bevat onder meer reflecties van Jurriëne Ossewold (The Creative Media Consultancy) over Communicatie als denkgereedschap bij onderwijsvernieuwing; van Majel Ruyters (Fontys Hogescholen) en Marjon Elshof (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) over de kwaliteit(scultuur) van de bachelors Communicatie en van NVAO-bestuurslid Lucien Bollaert over de veranderende inzichten rond kwaliteit en kwaliteitsverbetering.

In 2014 vonden de visitaties plaats van de Vlaamse opleidingen voor het kleuter- en basisonderwijs en in december startte de accreditatieronde van het Nederlandse cluster lerarenopleidingen (universitaire lerarenopleidingen, pabo's en tweedegraads lerarenopleidingen) met de Opleiding tot leraar Basisonderwijs (pabo's).

De NVAO heeft in 2014 een aantal systeembrede analyses opgestart die in 2015 tot resultaat zullen leiden; het gaat hier dan om clusteranalyses die gedeeld worden met de betreffende onderwijssector, zoals bijvoorbeeld de lerarenopleidingen.

De NVAO organiseerde voor de eigen medewerkers het afgelopen jaar in Scheveningen een reflectieve bijeenkomst over kwaliteitscultuur. Prof. dr. Dries Berings (Hogeschool-Universiteit Brussel) sprak tijdens de bijeenkomst over kwaliteit, kwaliteitscultuur en het veranderen van cultuur.

Internationaal perspectief

De NVAO vervult haar taken in internationaal perspectief en in de context van het Europese Bolognaproces. De NVAO maakt deel uit van drie internationale netwerken van kwaliteitszorgorganisaties in het hoger onderwijs: het European Consortium for Accreditation in higher education (ECA), het International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (INQAAHE) en de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA).

De NVAO verzorgt het secretariaat en neemt deel aan het bestuur van ECA, en heeft zitting in werkgroepen van ENQA en ECA. Het actieve lidmaatschap van deze netwerken draagt bij aan het opbouwen van relaties met experts die aan verschillende beoordelingen kunnen deelnemen en aan het uitwisselen van kennis betreffende kwaliteitszorg. De NVAO is tevens opgenomen in het European Quality Assurance Register for higher education (EQAR) en levert de vice-voorzitter van het Register Committee.

In het verslagjaar heeft de NVAO haar internationale taken verder in lijn gebracht met haar strategische agenda. Naast de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen en die binnen de internationale netwerken van kwaliteitszorgorganisaties biedt internationale samenwerking met soortgelijke organisaties de mogelijkheid om de best mogelijke vormen van externe kwaliteitsbeoordeling te vinden en van elkaars ervaringen te leren en te profiteren. In 2014 vonden daarom op bestuurlijk niveau werkbezoeken plaats naar de NVAO zusterorganisaties in Noorwegen en Denemarken.

In november 2014 presenteerde NVAO-bestuurslid Lucien Bollaert zijn boek *A Manual for Internal Quality Assurance in Higher Education – with a special focus on professional higher education* tijdens het negende European Quality Assurance Forum (EQAF) over "Changing education - QA and the shift from teaching to learning" in Barcelona in Spanje. Het boek vloeit voort uit het project (Harmonising Approaches to Professional Higher Education (HAPHE) van de European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE) en is naast een handboek tegelijk een inspirerende gids voor interne kwaliteitsborging in het hoger onderwijs.

In december 2014 presenteerde de NVAO tijdens het NVAO-ECA Seminar "Employability and Quality Assurance" de in haar opdracht door het Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS) van de Universiteit Twente ontwikkelde studie "Employability of professional bachelors from an international perspective". CHEPS ontwikkelde de studie om inzicht te krijgen in de realisatie, organisatie en borging van de verbinding tussen professioneel georiënteerde bachelorprogramma's en de arbeidsmarkt in Nederland, Vlaanderen, Duitsland (Noordrijn-Westfalen) en Ierland. De studie wijst op good practices en concentreert zich op de kennisdomeinen: werktuigbouwkunde, sociaal werk en toerisme. Voor ieder domein werden in elk twee studieprogramma's geselecteerd op basis van de bekende en zo mogelijk bewezen toepassing van "employability".

De NVAO voerde in 2014 de volgende internationale projecten uit:

ARQATA

In mei 2014 heeft de NVAO haar eindrapportage uitgebracht over het ARQATA-project (Armenia Quality Assurance Technical Assistance). Tijdens dit project bood de NVAO

met een team van internationale *peers* tussen 2011-2014 de Armeense universiteiten technische ondersteuning bij het ontwikkelen van hun interne kwaliteitszorgsysteem. Samen met (inter)nationale deskundigen organiseerde de NVAO diverse pilots in twee Armeense instellingen, met twee instellingsaudits en drie opleidingsbeoordelingen. De NVAO ondersteunde tevens de Armeense kwaliteitszorgorganisatie ANQA (National Center for Professional Education Quality Assurance) bij de verdere professionalisering van de organisatie en de voorbereiding op een internationale externe review op basis van de internationale criteria van de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). Het ARQATA-project werd gefinancierd door de Wereldbank.

CeQulnt

In 2014 vonden de pilots plaats van het in 12 landen door de NVAO gecoördineerde pilotproject CeQulnt (Certificate for Quality of Internationalisation); vond uitwisseling plaats van *good practices* en zijn een beoordelingskader en de daarbij behorende procedures ontwikkeld. Het betreft een ECA-project gefinancierd door de Europese Commissie. Wanneer het project is afgerond, zal een positieve beoordeling voor het bijzonder (kwaliteits)kenmerk "internationalisering" kunnen leiden tot een certificaat op Europees niveau verleend door ECA.

MULTRA

In september 2014 nam de NVAO de accreditaties over van de Duitse collega's voor twee joint degrees in Europese Studies. Hiermee waren de eerste wederzijdse erkenningen in het kader van de Multilateral Agreement on the Mutual Recognition of Accreditation Results regarding Joint Programmes (MULTRA) een feit. MULTRA is opgezet door het European Consortium for Accreditation in Higher Education (ECA) om te voorkomen dat bij internationale joint programmes het accreditatieproces meerdere malen doorlopen moet worden. De wederzijdse erkenningsovereenkomst is inmiddels ondertekend door 14 accreditatieorganisaties uit 11 landen. Deze ervaringen met de accreditatie van joint programmes, (in het bijzonder het in 2013 afgesloten JOQAR project) hebben geleid tot deelname van de NVAO aan een door Europese ministeries ingestelde expertgroep die een voorstel voor een Europese aanpak van de accreditatie van joint programmes heeft ontwikkeld. Dit voorstel wordt naar verwachting door de ministers in mei 2015 in Yerevan aangenomen.

Andere internationale activiteiten

- Als commissielid was de NVAO betrokken bij de externe ENQA-review van AQ Austria.
- De NVAO ontving in 2014 buitenlandse delegaties uit Azerbeidzjan, Benin, Indonesië, Kenia, Tanzania, VS en Zweden.
- Met Nuffic en Flamenco participeert de NVAO in een stuurgroep die in 2014 het 4de seminar *Good Practices in Internationalisering* organiseerde bij Avans Hogeschool in Breda en de 5de workshop bij de Universiteit Hasselt. Eerdere seminars vonden plaats in Antwerpen, Den Haag en Mechelen.

Overige activiteiten

In 2014 is de NVAO gestart met het verstrekken van de haar beschikbare informatie over accreditaties en andere beoordelingen in Nederland en in Vlaanderen in halfjaarlijkse en jaarlijkse publicaties. Tevens wordt in beide regio's aandacht geschonken aan mogelijke trends in de afgelopen periode.

De NVAO heeft in maart 2014 voor Nederland het overzicht van de beoordelingen van opleidingsscholen en academische opleidingsscholen en de daarbij behorende visitatie van de lerarenopleiding of cluster van lerarenopleidingen vastgesteld. De beoordeling van de academische opleidingsschool vindt plaats gelijktijdig met de beoordeling van de opleidingsschool. Voor de komende beoordeling van de (academische) opleidingsschool heeft de NVAO in 2014 kaders ontwikkeld en een handreiking. Daarnaast zijn vorig jaar de educatieve minoren die bij de wo-bachelors behoren gelijktijdig met de universitaire lerarenopleidingen gevisiteerd voor de NVAO-beoordeling in 2015 met de accreditatieaanvragen voor de universitaire lerarenopleidingen.

De NVAO kon, na uitvoerig overleg met de Vereniging Universiteiten VSNU, de Vereniging Hogescholen en de koepelorganisatie voor private instellingen NRTO, in november 2014 voor het Nederlandse hoger onderwijs visitatiegroepen en een visitatierooster vaststellen en de instellingen hierover informeren.

De NVAO heeft verder in 2014:

- 46 domeinspecifieke leerresultaten gevalideerd in Vlaanderen (in totaal 180; waarvan 33 professioneel gerichte bachelors, 10 bachelor na bachelors, 28 academisch gerichte bachelors, 72 masters en 37 masters na masters). De NVAO verstrekt de gegevens aan het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) voor opname in de kwalificatiedatabank;
- positief besloten op alle vijf aanvragen van Nederlandse instellingen voor het samenvoegen van opleidingen (planningsneutrale conversie);
- twee aanvragen afgehandeld in het kader van de procedure om te komen tot een Nederlandse rechtspersoon voor hoger onderwijs (verzwaarde uitgebreide tno) met één positief en één negatief resultaat (de laatste instelling heeft hiertegen bezwaar gemaakt en dat wordt in 2015 behandeld);
- zeven Nederlandse verzoeken ontvangen en afgehandeld in het kader van de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB);
- in totaal vier Nederlandse bezwaren behandeld in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur/Wet dwangsom en één bezwaar tegen een NVAO-besluit. Het laatste bezwaar heeft niet geleid tot een herziening van het besluit. Er zijn geen beroepen ingesteld bij de Nederlandse Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Er vonden geen uitspraken plaats van andere rechterlijke instanties in Nederland. In Vlaanderen zijn in 2014 geen bezwaren ingediend tegen NVAO-beoordelingen.

De bestuursleden van de NVAO hebben in 2014 diverse artikelen gepubliceerd en bijdragen geleverd aan (internationale) bijeenkomsten:

- artikel "De Vlaamse Kaders: naar inhoud en cultuur?", Lucien Bollaert, Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid, maart 2014;
- presentatie over rapport Recognising international activities of quality assurance agencies in the EHEA (RIQAA), Lucien Bollaert, EQAR seminarie, Bayreuth, 29-30 april 2014 (bij dit LLL-project was Lucien Bollaert lid van de begeleidingsgroep);
- presentatie SBO congres "Toetsen en Examineren in het Hoger Onderwijs", Paul Zevenbergen, 13 mei 2014;
- presentatie "EQF en leerresultaten als bouwstenen", Lucien Bollaert, VLOR studiedag "Stuurt Europa het beroepsgericht onderwijs?", Brussel, 4 juni 2014;
- opinie "Goed onderwijs vraagt om de beste bestuurders", Anne Flierman, NRC Handelsblad, 25 augustus 2014;

- artikel “Quality Assurance in Europe (2005-2015): from internal and institutional to external and international”, Lucien Bollaert, Journal of the EHEA, september 2014/3;
- artikel “Qualitätssicherung in Europa (2005-2015): Von einer internen institutionellen zu einer externen internationalen Qualitätssicherung”, Lucien Bollaert, Bologna Handbuch, september 2014;
- artikel “Kan ons hoger onderwijs zijn toppositie behouden?”, Ann Demeulemeester, Verso, september 2014;
- presentatie “How to manage Quality Assurance in (Professional) Higher Education?”, Lucien Bollaert, Eurashe seminar 3-4 december 2014;
- presentatie “External quality assurance and Evaluation of PhD programmes in The Netherlands”, Paul Zevenbergen, ANVUR Workshop “Teaching and Research Evaluation in Europe”, Rome, 4-5 december 2014;
- interview “Turbulente kwaliteit”, over de toekomst van het Vlaamse accreditatiestelsel, Ann Demeulemeester, ScienceGuide, 18 december 2014.

Samenwerking met stakeholders

Op bestuurlijk niveau overlegt de NVAO periodiek met de Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs en met de Nederlandse minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Tweemaal per jaar participeert de NVAO in het overleg tussen beide ministers (Comité van Ministers). Daarnaast overlegt de NVAO regelmatig met de Nederlandse en Vlaamse departementen van Onderwijs.

De NVAO organiseert in Vlaanderen in de klankbordgroep het overleg met het Departement van Onderwijs en Vorming, de VLUHR en de studentenorganisatie VVS over de ontwikkeling van het Vlaamse accreditatiestelsel. De NVAO is waarnemer in de Stuurgroep *learning outcomes* van de VLUHR. Met de Nederlandse evaluatiebureaus en het Vlaamse evaluatieorgaan VLUHR-KZ bespreekt de NVAO periodiek de uitvoering van de visitatietrajecten.

De NVAO houdt op verschillend niveau contact met de Nederlandse en Vlaamse koepelorganisaties Vereniging van Universiteiten (VSNU), de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), de Vereniging Hogescholen, de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO, de Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic), NARIC Vlaanderen en de studentenorganisaties het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO), de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). Voor student-panelleden organiseert de NVAO jaarlijks trainingen en “terugkomdagen”.

Daarnaast werkt de NVAO samen met het Vlaamse Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV); de Nederlandse Inspectie van het Onderwijs; de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) en de Nederlandse Onderwijsraad. In februari 2014 heeft de NVAO met de Nederlandse Inspectie van het Onderwijs een nieuw samenwerkingsprotocol ondertekend. Dit protocol geldt tot wederopzegging.

Organisatie **Bestuur en Adviesraad NVAO**

In 2014 trad op bestuurlijk niveau geen wijziging op. Het Dagelijks Bestuur organiseerde in het verslagjaar naast de reguliere bestuursvergaderingen regelmatig bijeenkomsten over het strategische beleid. Daarbij waren ook leden van het Managementteam aanwezig.

Samenstelling Algemeen Bestuur NVAO (alfabetisch, 31 december 2014)

Anne Flierman (voorzitter)
Ann Demeulemeester (vicevoorzitter)
Lucien Bollaert
Bruno Bruins
Mia De Schamphelaere
Ruddy Doom
Koen Geven
Bart Maes
Paul van Roon
Claire Tillekaerts
Jasper Tuytel
Lieteke van Vucht Tijssen
Paul Zevenbergen

Samenstelling Dagelijks Bestuur NVAO (alfabetisch, 31 december 2014)

Anne Flierman (voorzitter)
Ann Demeulemeester (vicevoorzitter)
Lucien Bollaert
Paul Zevenbergen

Samenstelling Adviesraad NVAO (alfabetisch, 31 december 2014)

Pim Breebaart (Vereniging Hogescholen)
Luc Van De Velde (VLHORA)
Tom Demeyer (SERV - namens de werkgevers)
Ton van Haften (VSNU)
Harry Martens (VLIR)
Truus Omta (NRTO)
Eduard Schmidt (LSVb)
Tessa Timmermans (ISO)
Rudy Van Renterghem (SERV - namens de werknemers)
Gert-Jan Sprangers (VVS)

Plaatsvervangende leden

Hugo Deckers (SERV - namens de werknemers)
Paul Geerlings (VLIR)
Nele Muys (SERV - namens de werkgevers)
Machteld Verbruggen (VLHORA)
Edith Willekens (VVS)

Organisatie

De structuur van de organisatie is in het verslagjaar aangepast doordat een managementlaag is toegevoegd. Er is een hoofd bedrijfsvoering aangetrokken en een managementteam geformeerd, bestaande uit de directeur, het hoofd bedrijfsvoering en twee teamleiders, voor de verdere versterking van de bedrijfsvoering; het HRM-beleid; de beleidsvoorbereiding; de planning van de werkzaamheden en de ondersteuning van het bestuur. Via "projectmatig werken" innoveert de NVAO de arbeidsorganisatie.

In 2014 vonden diverse reflectiedagen plaats met de medewerkers. Naar aanleiding hiervan zijn projectgroepen ingericht en is gestart met de opzet van een gestructureerd HRM-beleid.

Samenstelling Managementteam (alfabetisch, 31 december 2014)

Rudy Derdelinckx (directeur)
Stephan van Galen (teamleider beleid)
Nancy Van San (teamleider planning)
Manon Wortel (hoofd bedrijfsvoering)

In het verslagjaar waren 48 mensen werkzaam bij de NVAO (2013: 51). In 2014 zijn twee Vlaamse beleidsmedewerkers aangesteld (zie tabel 7). Het afgelopen jaar is gebruik gemaakt van twee externe adviseurs op het gebied van automatisering en communicatie (project) en een kleine groep vaste inhuur- en oproepkrachten voor bedrijfsvoering, catering/logistiek en IT.

Tabel 7: Fte's per functie, per 31 december (excl. bestuur en inhuur)

Functie	Fte in dienst 2014	Fte detachering 2014	Totaal 2014	Fte in dienst 2013	Fte detachering 2013	Totaal 2013
Dagelijks Bestuur						
Bestuur	3,0	1,0	4,0	3,0	1,0	4,0
			4,0			4,0
Managementteam						
Directie	-	1,0	1,0	-	1,0	1,0
Hoofd bedrijfsvoering	1,0	-	1,0	-	-	-
Teamleiders	2,0	-	2,0	-	-	-
			4,0			1,0
Staf						
Communicatie	2,1	-	2,1	2,1	-	2,1
Jurist	0,8	-	0,8	0,8	-	0,8
			2,9			2,9

Beleidsmedewerkers						
Beleidsmedewerkers	16,6	1,0	17,6	22,7	1,0	23,7
Beleidsmedewerkers Internationaal	3,2	-	3,2	4,2	-	4,2
			20,8			27,9
Bedrijfsvoering en ondersteuning						
Financiën	1,1	-	1,1	1,1	-	1,1
Personeelszaken	1,0	-	1,0	1,0	-	1,0
Ondersteuning	9,5	-	9,5	9,1	-	9,1
ICT	2,0	-	2,0	2,0	-	2,0
Catering en logistiek	2,2	-	2,2	2,2	-	2,2
			15,8			15,4
Totaal	44,5	3	47,5	48,2	3	51,2

In het gebouw van de NVAO is de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en haar medewerkers gevestigd. Zij opereren zelfstandig, maar maken gebruik van NVAO-faciliteiten (zie tabel 8).

Tabel 8: CDHO fte's per functie, per 31 december

Functie	Fte in dienst 2014	Fte detachering 2014	Totaal 2014	Fte in dienst 2013	Fte detachering 2013	Totaal 2013
CDHO	3,75	-	3,75	3,75	-	3,75
Totaal	3,75	-	3,75	3,75	-	3,75

Communicatief gezien stond in 2014 vanuit de NVAO de berichtgeving centraal over de afgeronde besluitvorming; de resultaten van de accreditatieronde van de Nederlandse opleidingen in de Geesteswetenschappen; de publicaties en de voortgang van diverse (internationale) projecten. Eind 2014 is de voorbereiding gestart van tweejarig NVAO Congres in januari 2015 in het gebouw van het Vlaams Parlement in Brussel. Het congres zal dan in het teken staan van het tienjarig jubileum van de organisatie. In de zomer is het intranet gestart als intern deel van de nieuwe NVAO portal.

Op het gebied van automatisering heeft de NVAO in 2014 - naast het normale systeem-, werkplek- en applicatiebeheer - gewerkt aan het verbeteren van de databank over de verschillende instellingen en opleidingen. Hiervoor worden de gegevens van het Centraal

Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO) en het Hogeronderwijsregister verrijkt met eigen data en de diverse in- en externe databanken gekoppeld.

Financiën

De NVAO heeft over het jaar 2014 een negatief resultaat behaald van € 90.000 (2013: verlies € 100.000). Dit is gunstiger dan begroot. Het negatief resultaat wordt voor € 133.000 aan Nederland toegerekend en voor € 43.000 positief aan Vlaanderen. Het Nederlands negatief resultaat is in belangrijke mate te verklaren door kosten voor een aantal aanvragen waar geen inkomsten tegenover stonden en door de afronding van een project, waarvoor een bestemde reserve was voorzien. Daarnaast is er een groot aantal projecten in 2014 gerealiseerd, waarbij beroep kon worden gedaan op inzet van eigen medewerkers. Daardoor is de voor deze projecten voorziene bestemde reserve maar beperkt aangewend. Tenslotte werd er voor 2014 vanuit Vlaanderen een budget toegekend van € 193.000 voor hbo5 maar zijn de ermee gepaard gaande activiteiten deels doorgeschoven naar 2015. Om deze activiteiten in 2015 uit te voeren wordt een bestemde reserve aangelegd.

Na verwerking van het resultaat komt het vermogen van de NVAO uit op € 1.504.000 (2013: € 1.594.000). De solvabiliteit komt daarmee op 38,1% (2013: 38,2%).

Voor het jaar 2015 worden er mutaties verwacht ten aanzien van het aantal aanvragen en de overeenkomstige inkomsten en uitgaven, de investeringen, de financiering en de personeelsbezetting. De ontwikkeling van de omzet en de rendabiliteit zullen vooral afhankelijk zijn van het feitelijk aantal uitgevoerde toetsen en accreditaties. Voor 2015 wordt in een aangepaste begroting een positief resultaat verwacht. Langs Nederlandse zijde worden de instellingstoetsen afgerond en is er sprake van minder toetsen nieuwe opleiding dan initieel begroot. Langs Vlaamse zijde zal in 2015 het nieuwe stelsel verder worden uitgewerkt en ook hbo5 wordt verder in de stijgers gezet. Ook zullen Vlaamse aanvragen voor wijziging van de studieomvang behandeld worden. De middelen zijn voor deze activiteiten in de begroting 2015 opgenomen. Daarnaast zijn er ontwikkelingen gepland in de organisatie, mede in het licht van de bijkomende taakstelling die in Nederland in de periode 2016-2018 is voorzien.

Een samenvatting van de begroting 2015 is aan het eind van deze paragraaf opgenomen.

Marktrisico of prijsrisico

De NVAO heeft geen financiële instrumenten waarover een bijzonder marktrisico of prijsrisico wordt gelopen.

Kredietrisico

De afnemers van de NVAO zijn voornamelijk onderwijsinstellingen in het hoger en wetenschappelijk onderwijs. De NVAO schat de kans laag in dat haar afnemers niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Om die reden heeft de NVAO geen maatregelen genomen om dit risico te verlagen.

Liquiditeitsrisico

Onder normale omstandigheden verwacht de NVAO in 2015 geen bijzonderheden rond de liquiditeitspositie. Voor alle wettelijk taken geldt dat de instellingen de tarieven betalen voorafgaand of in de aanvangsfase van een beoordeling.

Kasstroomrisico

De NVAO beschikt niet over financiële instrumenten waarover onzekerheid bestaat over toekomstige kasstromen.

Begroting 2015

In onderstaand tabel is de gewijzigde begroting 2015 opgenomen. De realisatie 2014 is hierbij toegevoegd.

GEWIJZIGDE BEGROTING 2015							
	Gewijzigde begroting 2015	Nederland	Vlaanderen	Begroot 2014	Realisatie 2014	Realisatie 2013	Verschil 2014-2015
	k€	k€	k€	k€	k€	k€	k€
Bedrijfsopbrengsten							
Netto subsidies/dotaties	5.379	3.132	2.247	5.593	5.810	5.916	(215)
Inkomsten uit toetsing en accreditatie	1.684	1.586	98	2.060	1.774	1.826	(376)
Inkomsten uit extra wettelijke taken	181	-	181	193	144	297	(12)
Inkomsten projecten	-	-	-	-	170	222	-
Inkomsten hosting	118	104	14	130	101	166	(12)
Overige inkomsten	21	17	4	21	35	114	-
	7.383	4.839	2.544	7.998	8.034	8.541	(615)
Bedrijfslasten							
Lonen en salarissen	3.246	2.188	1.058	3.424	3.353	3.483	(178)
Sociale lasten	843	590	253	885	937	893	(42)
Afschrijvingskosten	206	124	82	232	227	191	(26)
Algemene werkingskosten	1.833	917	916	2.244	2.380	2.579	(411)
Inzet deskundigen	1.048	955	93	1.230	1.017	1.199	(182)
Externe kosten aanvullende taken	122	-	122	122	96	134	0
Externe kosten projecten	-	-	-	-	142	189	-
Onvoorzien	73	48	25	20	-	-	53
	7.371	4.822	2.549	8.158	8.152	8.668	(785)
Bedrijfsresultaat	12	17	(5)	(160)	(118)	(127)	172
Rentebaten en -lasten	25	15	10	25	28	27	-
Resultaat	37	32	5	(135)	(90)	(100)	172

Samengevatte jaarrekening

Er zijn in Nederland geen algemeen vastgestelde criteria beschikbaar voor het opstellen van samengevatte financiële overzichten. Het doel van deze samenvatting is inzicht te geven in de belangrijkste financiële stromen van de NVAO op een voor iedereen toegankelijke plaats op de website. De gehanteerde criteria en het aggregatieniveau van deze samenvatting zijn hierop toegespitst. Dit verkort financieel overzicht bevat niet alle informatie die in de volledige jaarrekening wordt verstrekt. Voor het volledige beeld dient het verkort financieel overzicht te worden gelezen in combinatie met de volledige jaarrekening van de NVAO. De volledige jaarrekening 2014 kan worden opgevraagd bij de NVAO.

Balans

	31-12-2014	31-12-2013
ACTIVA	* € 1.000	* € 1.000
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	283	250
	<hr/>	<hr/>
	283	250
Materiële vaste activa		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	224	239
	<hr/>	<hr/>
	224	239
Vlottende activa		
Vorderingen	411	565
Liquide middelen	3.026	3.122
	<hr/>	<hr/>
	3.437	3.687
	<hr/>	<hr/>
Totaal activa	3.944	4.176
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

PASSIVA**Eigen vermogen**

Onbestemde reserve	40	76
Bestemde reserve	1.181	1.268
Wettelijke reserve	283	250
	<hr/>	<hr/>
	1.504	1.594

Voorzieningen

Overige	223	188
	<hr/>	<hr/>
	223	188

Kortlopende schulden

Crediteuren	322	341
Belastingen en premies sociale verzekeringen	155	236
Overige schulden	233	233
Overlopende passiva	1.507	1.584
	<hr/>	<hr/>
	2.217	2.394

Totaal passiva

3.944	4.176
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Staat van baten en lasten over 2014

	Realisatie 2014	Nederland 2014	Vlaanderen 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Bedrijfsopbrengsten					
Subsidies	5.810	3.254	2.556	5.593	5.916
Inkomsten uit toetsing en accreditatie	1.774	1.625	149	2.060	1.826
Overige opbrengsten	450	347	103	344	799
Som bedrijfsopbrengsten	8.034	5.226	2.808	7.997	8.541
Bedrijfskosten					
Lonen en salarissen	3.354	2.237	1.117	3.424	3.483
Sociale lasten	937	657	280	885	893
Afschrijvingskosten	227	136	91	232	191
Overige bedrijfskosten	3.634	2.346	1.288	3.616	4.101
Som der bedrijfslasten	8.152	5.376	2.776	8.157	8.668
Bedrijfsresultaat	-118	-150	32	-160	-127
Financiële baten en lasten	28	17	11	25	27
Resultaat	-90	-133	43	-135	-100

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De NVAO is een internationaal verdragsrechtelijke instantie met rechtspersoonlijkheid naar publiek Nederlands recht, overeenkomstig het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs van 3 september 2003. De NVAO is opgericht per 1 februari 2005 en is gevestigd te Den Haag.

Via een wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (versterking besturing) is de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, onverminderd het Accreditatieverdrag en het daarop gebaseerde Beheersreglement, op de NVAO van toepassing.

Grondslagen voor de waardering van balans en resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling zijn overeenkomstig de gecontroleerde jaarrekening. Deze grondslagen zijn gebaseerd op Titel 9 Boek 2 BW.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de NVAO zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzienen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor rechtmatigheid

De NVAO is op basis van de Kaderwet ZBO verantwoordelijk voor de rechtmatige besteding van middelen. Voor de NVAO betekent een rechtmatige besteding dat de uitgaven in overeenstemming zijn met de bepalingen opgenomen in het controleprotocol (versie 8).

Toelichting op de staat van baten en lasten

Bedrijfsopbrengsten

Subsidies

De specificatie van deze post is als volgt:

	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Nederland	3.254	3.213	3.363
Vlaanderen	2.556	2.380	2.553
	5.810	5.593	5.916

De subsidies hebben betrekking op door de Vlaamse en Nederlandse overheid toegewezen wettelijke taken en kennen een structureel karakter.

De inkomsten uit subsidie dalen ten opzichte van het jaar 2013 met € 106.000 (-1,8%). De afname wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een geëffectueerde efficiency korting opgelegd vanuit Nederland. Vanuit Vlaanderen is er een extra subsidiebijdrage van € 193.000 voor HBO5 en validering domein specifieke leerresultaten. Deze was in de begroting 2014 als subsidie voor een extra wettelijke taak opgenomen.

Inkomsten uit toetsing en accreditatie

De specificatie van deze post is als volgt:

	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Nederland	1.625	1.928	1.673
Vlaanderen	149	132	153
	1.774	2.060	1.826

De inkomsten uit toetsing en accreditatie zijn € 286.000 lager dan begroot.

De Nederlandse instellingstoetsen zijn nog niet allemaal afgerond. Ook zijn er minder Nederlandse aanvragen Toets nieuwe opleidingen ingediend en afgehandeld dan begroot. Hierdoor zijn in 2014 aan €191.000 minder toetsen uitgevoerd dan begroot. Daarnaast zijn in Nederland en Vlaanderen minder accreditatieaanvragen afgehandeld dan gepland, dat is voor € 25.000 minder Vlaamse accreditatie aanvragen dan begroot en voor Nederland € 48.000 minder aanvragen.

Ten opzichte van de realisatie in 2013 dalen de inkomsten uit toetsing en accreditatie met € 52.000 (-2%). Ten opzichte van 2013 zijn er minder aanvragen afgehandeld. De opbrengsten met betrekking tot de dossiers die op balansdatum nog onderhanden waren, zijn verantwoord in het jaar voor zover daar geleverde prestaties tegenover stonden. Voor zover dat niet het geval was zijn de vooruitontvangen bedragen gepresenteerd onder de kortlopende schulden als vooruitontvangen bijdragen instellingen.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten zijn als volgt opgebouwd:

	Realisatie 2014	Nederland 2014	Vlaanderen 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Congressen	16	16	-	-	19
HBO5/Validering (wettelijke taak VL)	0	-	-	193	0
Associate Degrees (wettelijke taak NL)	0	-	-	-	0
Pilot ondernemendheid (extra taak)	26	26	-	-	-
Inholland C2 hervisitatie	0	-	-	-	46
BK intensief & kleinschalig (wettelijke taak NL)	0	-	-	-	53
Opleiden in de School (extra taak NL)	4	4	-	-	40
Arbeidsmarktrelevantie (extra taak NL)	0	-	-	-	18
Project Notenboom	0	-	-	-	66
Planningneutrale conversie (wettelijke taak NL)	25	25	-	-	6
Project BSN	6	6	-	-	-
Training panels (wettelijke taak NL)	8	8	-	-	31
Aanvragen Studieomvang (wettelijke taak VL)	59	4	55	-	-
Project Cequlnt (EU)	95	57	38	-	21
Project JOQAR (EU)	0	-	-	-	134
Project Armenië	0	-	-	-	-

(Worldbank)				-	67
Beoordelingen Antillen	74	74	-	-	-
Overige inkomsten internationaal	17	10	7	16	0
Overige inkomsten nationaal	19	16	3	21	18
Hosting CDHO	101	101	-	114	112
Doorbelaste kosten	0			0	168
Stand per 31 december	450	347	103	344	799

De overige opbrengsten betreffen opbrengsten die samenhangen met toegangsgelden voor georganiseerde congressen en de ontvangen bijdragen van o.a. het Nederlandse Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Vlaamse ministerie voor bijkomende wettelijke en/of extra taken. Deze betreffen in 2014 in Nederland de extra taken, Opleiden in de School, Bijzonder kenmerk 'intensief & kleinschalig onderwijs' en diverse onderzoeken in het Hoger onderwijs. De subsidie voor HBO5 en validering domein specifieke leerresultaten is geïntegreerd in de globale Vlaamse overheidssubsidie en niet als een inkomst in het kader van een extra taak gepresenteerd.

De aanvragen studieomvang zijn een bijkomende wettelijke Vlaamse taak waarvoor inkomsten zijn gerealiseerd. Daarnaast voert de NVAO projecten uit gefinancierd door de Europese Unie (JOQAR en Ceqult). Er is tenslotte het pensioenschap van de CDHO, ook een onderdeel van de overige opbrengsten.

Bedrijfskosten

Lonen en salarissen

Dit betreft de lonen en salarissen van bestuursleden en medewerkers. Onder de lonen en salarissen worden begrepen de bruto beloning alsmede de kosten voor pensioenvoorzieningen.

Gemiddeld waren over het boekjaar 48 mensen werkzaam bij de NVAO (2013: 51). Ultimo 2014 zijn de mensen binnen de NVAO organisatie als volgt verdeeld:

	2014	2013
Beleidsmedewerkers	18	24
Internationalisering	3	4
Ondersteuning en Bedrijfsvoering	16	15
Staf	3	3
Management en Directeur	4	1
Bestuur	4	4
Totaal aantal mensen in FTE	48	51

De afname heeft betrekking op onder andere het natuurlijk verloop, hetgeen gedeeltelijk is opgevangen door de inhuur van tijdelijke krachten.

De specificatie van de lonen en salarissen is als volgt:

	Realisatie 2014	Nederland 2014	Vlaanderen 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Brutolonen	2.951	2.112	839	3.118	3.025
Vacatiegelden	72	72		72	73
Overige personeelskosten	331	53	278	234	385
Totaal lonen en salarissen	3.354	2.237	1.117	3.424	3.483

In de post brutolonen is € 73.000 ontvangen ziekengeld verantwoord.

Onder de overige personeelskosten zijn opgenomen de kosten van detachering van de Vlaamse medewerkers en de Vlaamse bestuursleden.

Lonen en vacatiegelden bestuurders

De lonen en vacatiegelden van de bestuurders worden conform het verdrag, door respectievelijk de Nederlandse en Vlaamse bevoegde ministers, vastgesteld.

De loonkosten van de bestuurders en de vacatiegelden bedroegen in 2014 totaal € 786.000 (€ 287.000 Vlaanderen en € 499.000 Nederland). Onder de loonkosten bestuurders worden begrepen de brutobeloning, kosten van detachering alsmede de kosten voor pensioenvoorzieningen en sociale lasten.

De Vlaamse niet voltijdse leden van het Algemeen bestuur ontvangen geen bezoldiging of vacatiegeld voor hun bestuursactiviteiten, enkel een onkostenvergoeding voor reis- en verblijfskosten, conform het Vlaamse ministerieel besluit d.d. 28 juli 2011. De Nederlandse leden van het Algemeen bestuur ontvangen vacatiegelden.

De vaststelling van de beloningsstructuur voor de Nederlandse bestuurders vindt plaats via besluitvorming door de minister van OCW en voor de Vlaamse bestuurders conform het Vlaamse ministerieel besluit d.d. 28 juli 2011.

De vergoedingen van de Nederlandse bestuurders passen binnen de geldende normen in het kader van de Wet Normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Sociale lasten

De specificatie van de sociale lasten is als volgt:

	Realisatie 2014	Nederland 2014	Vlaanderen 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	_____	_____	_____	_____	_____
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Uitvoeringsinstelling	146	105	41	705	155
Pensioenpremies	471	338	133	0	495
Overige sociale lasten	320	214	106	180	243
	_____	_____	_____	_____	_____
Totaal sociale lasten	937	657	280	885	893
	=====	=====	=====	=====	=====

Als onderdeel van de sociale lasten zijn onder de post "Uitvoeringsinstelling" opgenomen de kosten voor onder meer de wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de begroting is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende elementen van de post sociale lasten. Om die reden wijken gerealiseerde bedragen in belangrijke mate af van de begroting.

Onder de Overige sociale lasten zijn de kosten ZW verzekeringen opgenomen van € 176.000, alsook de dotatie aan de voorziening voor aanspraken op uitkeringen volgens de werkloosheidswet en ontslagvergoedingen van € 146.000. Dit laatste zorgt voor de grote overschrijding ten opzichte van de begrote overige sociale lasten.

Sociale lasten bestuurders

De sociale lasten zijn inclusief de sociale lasten van de Nederlandse en Vlaamse bestuurders.

Overige bedrijfskosten

De specificatie hiervan is als volgt:

	Realisatie 2014	Nederland 2014	Vlaanderen 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Huisvestingskosten	652	443	209	659	656
Personele exploitatiekosten	959	355	604	945	956
Kosten communicatie	72	54	18	150	197
Inhuur deskundigen	1.255	1.013	242	1.352	1.522
Inhuur externen	309	195	114	170	455
Overige kosten	387	286	101	340	314
Onvoorzien	-	-	-	0	1
Totaal overige bedrijfskosten	3.634	2.346	1.288	3.616	4.101

Huisvesting

Dit betreft de kosten verbonden aan het gebruik van de panden Parkstraat. De huisvestingskosten zijn hetzelfde als voorgaand jaar. Vanaf 1 december 2014 vervalt de huur van Parkstraat 30, wat een structurele kostenbesparing met zich mee zal brengen.

Personele exploitatiekosten

De personele exploitatiekosten zijn grotendeels in lijn met de begroting. De kosten bestuur betreffen vergaderfaciliteiten en activiteiten in het kader van teamwerking.

De uitval van medewerkers door ziekte en zwangerschap is middels uitzendkrachten opgevangen. De vervoerskosten zijn substantieel hoger dan begroot, wegens vervanging van een langdurig zieke chauffeur in loondienst van de NVAO.

Kosten communicatie

Dit betreft de kosten van bijeenkomsten zoals het MOOCS seminar, het onderhoud van diverse Nederlandse en internationale websites waar de NVAO zorg voor draagt en het drukwerk (zowel reguliere correspondentie- en kantoomateriaal als, het rapport evaluatie accreditatiesysteem, de Strategie 2013 en het jaarverslag 2014). De structurele kosten voor communicatie lagen daardoor in 2014 veel lager dan begroot, mede door het doorschuiven van het jaarlijkse NVAO-congres naar februari 2015.

Inhuur deskundigen

Ten behoeve van de toetsing van onderzoeksmasters, de toets nieuwe opleidingen en de instellingstoetsen zijn door de NVAO deskundigen ingeschakeld. De kosten hiervan zijn onder deze post gerangschikt. Voor deze primaire taken werden voor k€ 300 minder deskundigen ingezet dan begroot, mede doordat het aantal aanvragen evenredig lager lag. Daar tegenover staat dat NVAO voor k€ 238 deskundigen heeft ingezet voor o.a. internationale projecten (Cequent) dan wel overige, voornamelijk Nederlandse wettelijke taken, waar niet steeds subsidie voor ter beschikking was gesteld (Bijzonder kenmerk kleinschalig onderwijs, intrekingsprocedures). De externe kosten voor de uitvoering van dergelijke niet gesubsidieerde Nederlandse wettelijke taken bedroegen in 2014 k€ 52.

Inhuur externen

Dit betreft de kosten van de inhuur van externen, zoals bijvoorbeeld voor juridische advisering, administratieve dienstverlening en uitbesteding salarisadministratie e.d. De overschrijding in 2014 ten opzichte van de begroting wordt onder meer verklaard door de tijdelijke inzet van een externe werkplekbeheerder en een adviseur voor de ontwikkeling van een nieuwe databank en een communicatieportaal. Deze projecten zijn deels in 2014 operationeel geworden. Voor deze inzet was een bestemde reserve voorzien. Daarnaast is de inzet van externen op de financiële administratie hoger dan begroot, doordat later dan begroot een eigen medewerker is geworven. Ook was voor belastingkwestie van de Vlaamse medewerkers en voor arbeidsrechtelijke kwesties in 2014 externe advisering noodzakelijk.

Overige kosten

Dit betreft de kosten van automatisering, notaris, accountant, verzekeringen, infotheek, porti, kantoorkosten, lidmaatschappen, contributies en de bezwarencommissie. Deze zijn lager uitgevallen dan begroot, onder meer in de automatiseringskosten en de kosten van de bezwarencommissie. Daarnaast zijn onder deze begrotingspost ook opgenomen de kosten van het project 'vergelijkende internationale studie naar employability van bacheloropleidingen', ad k€125, waarvoor een bedrag van k€150 in de bestemde reserves was opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van
Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie,
Den Haag

Bijgesloten samengevatte jaarrekening, bestaande uit de samengevatte balans per 31 december 2014 en de samengevatte staat van baten en lasten over 2014, is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie per 31 december 2014. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 11 mei 2015. Desbetreffende jaarrekening en deze samenvatting daarvan, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 11 mei 2015.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het kennismaken van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde jaarrekening van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in paragraaf 1.3 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' van de toelichting.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie per 31 december 2014 en in overeenstemming de grondslagen zoals beschreven in paragraaf 1.3 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' van de toelichting.

Rotterdam, 11 mei 2015

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN N.V.

drs. S. Boomman RA

Lijst van begrippen en afkortingen

AKOV	Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
ANQA	National Center for Professional Education Quality Services
ARQATA	Armenia Quality Assurance Technical Assistance
CeQuInt	Certificate for the Quality of Internationalisation
CDHO	Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
ECA	European Consortium for Accreditation in higher education
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EQAR	European Quality Assurance Register
ESG	European Standards and Guidelines
Evaluatieorgaan	VLUHR-KZ
GPIP	Good Practices in Internationalisation Platform
HOR	Hogeronderwijsregister
Inspectie	Inspectie van het Onderwijs
INQAAHE	International Network for Quality Assurance Agencies in HO
ISO	Interstedelijk Studenten Overleg
KIV	Wet kwaliteit in verscheidenheid hoger onderwijs
LSVb	Landelijke Studenten Vakbond
NRTO	Nederlandse Raad voor Training en Opleiding
NOKUT	Norwegian Agency for Quality Assurance in Education
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VH	Vereniging Hogescholen
VKW	Wet versterking kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLUHR	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
VSNU	Vereniging van Universiteiten
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

NVAO De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) is als onafhankelijke, binationale accreditatieorganisatie bij Verdrag opgericht door de Nederlandse en Vlaamse overheid om een deskundig en objectief oordeel te geven over de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen.

De taken en werkwijze van de NVAO zijn in wetgeving vastgelegd.
Haar hoofdtaken zijn:

1. het beoordelen en het borgen van het niveau en de kwaliteit van het hoger onderwijs* in Nederland en Vlaanderen;
2. het bevorderen van de kwaliteitscultuur binnen het hoger onderwijs.

De NVAO vervult deze taken in internationaal perspectief en in de context van het Europese Bolognaproces. Bij het uitoefenen van haar taken is de NVAO duidelijk naar de samenleving en alle betrokkenen in het hoger onderwijs en respectvol ten aanzien van de autonomie van de instellingen en hun primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van hun onderwijs.

Colofon *Een volgende stap*
NVAO Jaarverslag 2014

Juni 2015

Samenstelling: NVAO

NVAO

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Parkstraat 28/2514 JK Den Haag
Postbus 85498/2508 CD Den Haag
Nederland

T 31 70 312 23 00

E info@nvaio.net

www.nvaio.net